

**PRIRUČNIK ZA ŽUPNI
VJERONAUKE U ŽUPI
SVETOG MATEJA
U MOSTARU**

Mostar, 2014.

SAKRAMENTI

TAJNA I OTAJSTVO

Riječ “sakrament” među kršćanima katolicima česta je i važna. Latinskog je porijekla, a znači približno isto što i grčka riječ “misterij”: “sveta tajna”, ili “otajstvo”.

Mnogo ima za ljude skrivenih i nepoznatih stvari. tajni. Neke mogu spretnošću, upornim razmišljanjem ili istraživanjem razotkriti. Tako se događaju brojna otkrića znanstvena ili druge vrste.

Ali ima i “tajnovitih”

stvarnosti za koje svi znaju i vide da su doista prisutne među ljudima za njih važne, a svi su istodobno svjesni da ih nikada neće do dna ni razotkriti ni izreći, npr. dobrotu ili zloću srca, mržnju, ljubav, prijateljstvo i slično.

To su “otajstvene” stvarnosti: živo prisutne a neizrecive. Ljudi ih svim svojim bićem nose, a “izriču” tek u nekim trenucima: riječima, nekim činima. gestama ili znakovima-simbolima. Prijateljstvo se npr. pokazuje stiskom ruke. pismom. posjetom i sl. Ljudi žele darovati voljenima svoju ljubav, ali je mogu drugima samo “označiti” učiniti prepoznatljivom, ponuđenom i prisutnom. Za darivanje svojih “tajni”, ljudi imaju svoje prepoznatljive znakove. Poklonjeni buket cvijeća nije ljubav, ali je izriče i ona se u tom izricanju događa i otkriva.

SAKRAMENTI - ZNAKOVI BOŽJE PRISUTNOSTI, SUSRETA I DARIVANJA

I Bog ima svojih “tajni”, i znakova kojima ih izriče. Boga nitko nikada nije vidio. Nedohvatljiv je čovjeku i neizreciv. To znaju svi vjernici od prvih početaka biblijske vjere koju su kršćani naslijedili. No Božju “otajstvenu” prisutnost prepoznamo u njegovim “čudesnim djelima” spasenja i oslobođenja: u oslobođenju izabranog naroda iz ropstva i izgnanstva, u velikim ljudima što ih je pozivao usred naroda da mu budu glasnici. u milosrdnom praštanju i njegovoj “odsutnosti” u časovima nevjere. Na ta “čudesna djela” Božje prisutnosti podsjećali su Izraelce i stvari (predmeti, građevine, mjesta) kao što su Kovčeg saveza, Hram, Sion kao kraljevsko sjedište, itd.

Svoje spasiteljske odluke, svoju ljubav i milost, svoje “otajstvo” Bog je očitovao u povijesti Izraela djelima spasenja i navijestio narodu da će u punini vremena još očitije pokazati svoju prisutnost: “Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima: konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu” - bilježi pisac Poslanice Hebrejima (1,1-2). “Bog je toliko ljubio svijet da nam je poslao Sina svoga Jedinorođenoga. Isusa Krista...” “Boga nitko nikada ne vidje: Jedinorođenac -... on nam ga obznani” (Iv 1,18)

Isus je za sebe govorio da je pastir, izvor, svjetlo svijeta. put. istina i život. kruh života... Oni koji su bili s Isusom Kristom - koji su čuli njegove riječi. vidjeli njegova djela. njegovu smrt i njega uskrsnula - oni su u njemu. snagom primljenoga Duha, prepoznali Boga čovjekoljupca. Boga koji je postao čovjekom. Boga spasitelja prisutnoga među ljudima; koji - uskrsnuvši od mrtvih - zauvijek za njih živi u zajednici s Bogom Ocem i Duhom Svetim. Isus Krist je “otajstvo”, “sakrament”, živi “znak” prisutnoga Boga Spasitelja među ljudima! Tu su prisutnost očevici prepoznali u njegovim djelima. riječima i životu. Od početka je ljudima-vjernicima Isus Krist “znak”, “otajstvo”. “sakrament” susreta s Bogom koji spašava. Bog se u Isusu Kristu najpotpunije i zauvijek očitovao i darovao ljudima.

“Bog je u Isusu Kristu sa sobom pomirio svijet” (2 Kor 5.19).
“Uvjeren sam. doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem.” (Rim 8 .38- 39) .

Ta je vjera okupila i okuplja stoljećima oko Krista Uskrsloga golemo mnoštvo ljudi. zajednicu koju zovemo Crkva.

**CRKVA JE USRED SVIJETA ŽIVI “ZNAK”, “OTAJSTVO”,
“SAKRAMENAT” SUSRETA LJUDI S USKRSLIM KRISTOM.**

Taj susret kršćani-vjernici doživljavaju i ostvaruju osobito u nekim važnim trenucima svog života. Oni se okupljaju da zajednički slave obredne čine koji im vidljivo označuju što im uskrsli Krist

snagom svoga Duha doista dariva za njihovo spasenje. Ti se obredni čini - sastavljeni od znakova, gesta i riječi - nazivaju sakramenti Crkve.

Oni su vjernicima događaji spasenja koji mijenjaju njihov život. Sakramenti Crkve jesu:

- znakovi kojima Bog po Isusu Kristu uskrsnome nastavlja među ljudima svoja čudesna djela spasenja; oni su Objava Boga Spasitelja
- izrazi vjere okupljene zajednice - Crkve; vjere u Boga milosnog Spasitelja
- znakovita događanja kojima se ljudi “posvećuju”, stupaju među “otkupljene”, među prijatelje Božje koji su pozvani na međusobnu ljubav i zajednički, vječni život s Bogom
- navještaj one punine međusobnog darivanja i života s Bogom koju nam je Isus navijestio u nazivu “Kraljevstvo Božje”.

SEDAM SAKRAMENATA CRKVE

Tih “znakova” ima sedam. U njima “Krist dolazi čovjeku i osobno mu se daje. u spasonosnom susretu koji odgovara svakoj prilici čovjekova života.

Sedam svetih sakramenata :

1. Krštenje (krst)
2. Potvrda (krizma)
3. Euharistija (misa, pričest)
4. Pomirenje (pokora, ispovijed)
5. Bolesničko pomazanje
6. Sveti red
7. Ženidba

1. KRŠTENJE (KRST)

Krštenje je prvi i temeljni sakrament Crkve, “vrata” u Kristovu zajednicu. Isus je rekao: “Tko uzvjeruje i pokristi se, spasit će se”. Nikodemu je tumačio da se čovjek mora “preporoditi”, “roditi odozgor”, po vodi i Duhu Svetom.

Krštenjem se označuje da se nastavljaju spasiteljska Božja djela iz prošlosti, kao što su: spasenje Noe i njegove obitelji iz Potopa, spasenje Izraela iz Egipta prelaskom preko Crvenog mora, uvođenje Izraela u

Obećanu zemlju preko

vode rijeke Jordana... Istim znakom vode Bog kroz sve vjekove označuje da izbavlja svoje odabranike od svih ropstava i propasti i dariva im svoj život “odozgor” nalik Isusovu životu, kojega je uskrsnuo od mrtvih snagom svoga Duha. Zato je krštenje vidljivi znak da postajemo slični, “suobličeni” Isusu Kristu, prvom Božjem odabraniku, slični Kristu u njegovoj smrti, ukopu i uskrsnuću. Stoga su kršćani od davnine krštenje svečano slavili najradije u vazmenoj noći između Velike subote i Uskrsa, kad Crkva slavi Kristov Vazam (Pashu). tj. njegov prijelaz s ovog svijeta k Ocu po smrti i uskrsnuću. Krštenikov prolaz kroz smrt. ukop i uskrsnuće s Kristom lijepo simbolizira npr. uronjavanje krštenika u vodu. što se vrši u velikim krstionicama.

U obredu krštenja pripravnik (krštenik) najprije izražava svoju želju da bude kršten i nakanu koja ga u tom vodi. Kod krštenja djece tu želju i nakanu u ime krštenika izražavaju roditelji i kumovi. Krstitelj: Što tražite od Crkve Božje za N.N.?

Roditelji: Krštenje.

Krstitelj: Što išteš od Crkve Božje?

Krštenik (pripravnik): Vjeru.

Krstitelj : Što ti daje vjera ?

Krštenik: Život vječni.

Zatim krštenik sluša BOŽJU

RIJEČ. Njome ga Bog poziva na

vjeru i obraćenje. Snagom te riječi

Bog iznutra obraća njegovo srce. -

Odrasli krštenici pripremaju se na

krštenje i slušaju Božju riječ kroz

dulje vrijeme, kako bi njihova vjera i obraćenje dovoljno sazreli. To se vrijeme zove "katekumenat".

Obraćenje i vjeru krštenici izražavaju ODREKNUĆEM "SOTONE"

- odbacuju zlo i Zloga (đavla), grijeh i praznovjerje - te

ISPOVIJEŠĆU VJERE kojom se neopozivo opredjeljuju za Boga u

Isusu Kristu.

Krstitelj: Odičeš li se sotone, svih djela njegovih i svega zavoda njezina njegova?

Krštenik: Odičem.

Krstitelj: Vjeruješ li u Boga Oca svemogućega...?

Krštenik: Vjerujem.

Krstitelj: Vjeruješ ti u Isusa Krista...?

Krštenik: Vjerujem.

Krstitelj : Vjeruješ li u Duha Svetoga... ?

Krštenik: Vjerujem.

Svakom je kršteniku za krštenje nužna vjera. Mala djeca ne mogu imati osobne vjere, zato se ona krste u vjeri svojih roditelja, kumova i cijele Kristove zajednice. Da bi roditelji mogli valjano ispovjediti vjeru za krštenje svoga djeteta, često će im biti potrebno da se ponovno i sami potpunije dadnu uputiti u vjeru slušanjem i razmišljanjem Božje riječi pod vodstvom službenika Crkve (župnika, katehete).

BITNI ČIN KRŠTENJA jest trostruko pranje vodom - bilo uranjanjem bilo polijevanjem - uz pratnju riječi:

N.N., JA TE KRSTIM U IME OCA I SINA I DUHA SVETOGA.

Redoviti krstitelj je svećenik (ili đakon). U izvanrednim i hitnim slučajevima može krstiti svatko tko zna što je krštenje i voljan je krstiti krštenika. Katolička vjera zato ne pozna i ne dopušta prekrštavanja. - Čovjek koji vjeruje i želio bi se krstiti a ne može, kršten je već željom. Tko nekršten mučeništvom posvjedoči svoju vjeru kršten je krstom krvi.

- Obredi poslije pranja vodom označuju:
- Mazanje krizmom označuje da krštenik postaje pomazanik s Kristom-Pomazanikom (Mesijom), suradnik u njegovoj “proročkoj”, “svećeničkoj” i “kraljevskoj” službi.
- Bijela haljina znak je novoga krštenikova dostojanstva (krštenjem postajemo “Božji sinovi”) i znak njegove krsne nevinosti po oprostjenju grijeha - ali i znak njegove obveze da odsada živi neokaljano po uzoru na Isusa Krista koji nije počinio zla.
- Uskrsna svijeća koja gori kod krštenja označuje prisutnost Isusa Krista - Uskrsloga. On je svjetlo i putokaz za novi život krštenika i izvor svega što nam se dariva po krštenju. Zato se krštenikova svijeća pali na uskrsnoj svijeći.
- Obred “Efeta”, tj. obredno otvaranje krštenikovih ušiju i usta, simbolički pokazuje da je krštenik stupio u novi odnos s Bogom:

odsada će njegov život biti neprestano i pomno slušanje Božje riječi te spremno odazivanje toj riječi; (takvo će ga slušanje Božje riječi osposobljavati da za ljude može pronalaziti “prave riječi”).

Krsni kumovi su svjedoci i jamci za vjeru krštenika pred kršćanskom zajednicom i predstavnici kršćanske zajednice pred krštenikom; suradnici i pomoćnici roditeljima u kršćanskom odgoju krštenika, osobito uzornim kršćanskim životom.

Svake godine u vazmenoj noći slavimo spomen svoga krštenja. Zato te noći obnavljamo svoja krsna obećanja: odričemo se đavla i ispovijedamo vjeru. To činimo i u nekim važnim trenucima svoga

kršćanskog života: kod potvrde (krizme), kod prve pričesti, kod popudbine, na misijama i sl. Krsno opredjeljenje za Krista je neopozivo, ono trajno određuje i usmjeruje naš život, ako ga nevjerom i zlim životom ne pretvorimo tek u otvorena vrata od kojih dalje nismo ozbiljno koraknuli.

Ukratko bismo mogli ovako izraziti što se po sakramentu krštenja na otajstven način događa:

- snagom Duha Svetoga primamo nov život “odozgor”:

postajemo slični Isusu Kristu, Sinu Božjemu, (“suobličujemo” se Isusu Kristu) te tako postajemo “Božji sinovi” (“Božja djeca”); rađamo se na nov život s Bogom (“preporučamo” se, primamo “milost posvetnu”);

- rađanjem na novi život opraštaju nam se grijesi (“istočni” grijeh i grijesi što smo ih osobno počinili prije krštenja);
- na poseban nam se način darivaju (“ulijevaju”) temeljne ljudske i vjerničke “kreposti” (vrline): osobito vjera, nada i ljubav;

- postajemo članovi zajednice Božjega na roda - Crkve.

Oni koji nisu upoznali Isusa Krista a iskreno traže istinu i žive po savjesti jesu “nevidljivi”, “neobilježeni” članovi zajednice Božjega naroda. Za njih bismo također mogli reći da su kršteni “krstom želje” jer, tražeći istinu i živeći po savjesti, žele činiti ono što Bog od njih traži.

2. POTVRDA

Potvrda je sakrament Duha Svetoga. Isus Krist je začet i rođen po Duhu Svetom od Marije Djevice. Kod krštenja na Jordanu vidljivo mu je darovan Duh Sveti koji ga je “pomazao” za Mesiju. Sam je za se posvjedočio: “Na meni je Duh Gospodnji... On me posla blagovjesnikom biti siromasima; proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima: na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje” (Lk 4.18). Evanđelje bilježi da je u svemu svom javnom životu govorio i radio ispunjen Duhom Svetim.

Isus je i svojim učenicima obećao Duha Svetoga kao Duha istine koji će ih uvesti u svu istinu, Duha snage kojim će svjedočiti za njega. kao Duha Tješitelja i Branitelja. Obećani dar Duha primili su učenici na prve Duhove i odmah su polaganjem ruku taj dar prenosili na sve krštene. Time se događaj Duhova u Crkvi kroz sve vjekove obnavlja: Duh Sveti utvrđuje srca Isusovih učenika u vjeri, u nadi, u Ljubavi i svjedočenju.

Uz polaganje ruku brzo se kao prikladan znak potvrde pojavilo i pomazanje krizmom. Njime se označuje pomazanje Duhom Svetim, što se u Svetom pismu često spominje. Danas u svetoj Potvrdi na potvrđenike, da bi primili Duha Svetoga, redovito polažu ruke biskupi, koji su nasljednici Apostola.

Potvrda nastavlja i dopunjuje ono posvećenje koje je započelo krštenjem. Zato se kod odraslih krštenika potvrda (krizma) podjeljuje odmah poslije krštenja, a slavlje se dovršava euharistijom: to su tri temeljna sakramenta, oni potpuno uvode čovjeka u Crkvu i njezina dobra, iznutra ga izgrađuju i osposobljuju za život po vjeri. Zato se i zovu “sakramenti pristupa u kršćanstvo” ili “sakramenti inicijacije”.

Da bi netko mogao pristupiti potvrdi, valja da je kršten, da je u milosti (tj. u prijateljstvu s Bogom i ljudima), da je prikladno

poučen i da je kadar obnoviti krsna obećanja. Potvrđenici koji su bili kršteni kao mala djeca obnavljaju krsna obećanja prije potvrde: odriču se sotone i ispovijedaju krsnu vjeru. Tako svjesno i osobno prihvaćaju ono što su nekoć kao djeca primili

pristankom svojih roditelja, kumova i kršćanske zajednice.

Bitni obred potvrde je : pomazanje krizmenim uljem na čelu, koje se izvodi polaganjem ruke i riječima:

PRIMI PEČAT DARA DUHA SVETOGA.

Potvrđenik odgovara:

AMEN.

Tako je potvrđenik zauvijek “obilježen” Božjom ljubavlju i svojim obećanjem da će biti vjernik. Taj je “biljeg” pred Bogom “neizbrisiv”. Potvrđenike prate i predstavljaju biskupu kumovi. Prikladno je da to budu isti koji su bili i na krštenju (ali mogu biti i drugi). Budući da su kumovi pomoćnici i predvodnici u kršćanskom

životu potvrđenika, osim što će mu biti prijatelji na koje će potvrđenik uvijek smjeti računati, oni valja da se ističu i uzornim kršćanskim životom i sljedećim kvalitetama:

- da budu dovoljno zreli za tu zadaću;
- da su kršteni te da pripadaju Katoličkoj Crkvi, da su potvrđeni i pričešćeni;
- da im crkveni zakoni ne zabranjuju vršiti službu kumova.

Po sakramentu potvrde (krizme) na poseban način primamo dar Duha Svetoga koji nas ispunja svojim svjetlom i svojom snagom te nas “potvrđuje”, to jest ušvršćuje i utvrđuje u vjeri i ljubavi. Ono što nam Duh Sveti na otajstven način dariva i izvodi u nama po sakramentu potvrde ukratko bismo mogli izraziti ovako:

- Duh Sveti usavršuje i dopunjuje u nama unutarnju sličnost Kristu (“suobličenje” Kristu) što nam je darovana na krštenju;
- potvrdom se krštenik potpunije i na osobniji način uključuje u Crkvu (potpunije se “ucjepljuje” u otajstveno Kristovo Tijelo i na potpuniji način postaje članom Božjega naroda). Time potvrđenik postaje sposobniji i obvezatniji sudjelovati u poslanju Crkve i preuzimati u njoj službe i odgovornosti. Zato kažemo da sakramentom potvrde postajemo “odrasli”, “zreli”, “punoljetni” članovi Crkve.

- Duh Sveti nas ispunja svojim svjetlom da bismo što bolje mogli razumjeti ono što nam je Bog objavio, osobito po svom Sinu Isusu Kristu (Duh Sveti nas “uvodi u svu istinu”);

- Duh Sveti nas ispunja svjetlom i ljubavlju da bismo u događajima i ljudima koje susrećemo mogli prepoznati Božju prisutnost i Božji poziv da se neprestano što dosljednije uključujemo u izgradnju novoga, Božjega svijeta;
- Duh Sveti nas ispunja snagom i slobodom da bismo hrabro, kao punoljetni i odrasli kršćani, mogli živjeti po vjeri i za nju svjedočiti.

3. EUHARISTIJA

“Gospodnja večera”, euharistija je najpotpunije vidljivo očitovanje našega drugovanja s Bogom i jedinstva svega Božjega naroda na zemlji. Sam Isus Krist slavio je starozavjetnu vazmenu (pashalnu) večeru i često sudjelovao u drugim religioznim gozbama svoga vremena. On je čudesnim umnaža njem kruha. svojim govorom o kruhu života te prisposodobom o kraljevskoj svadbenoj večeri navijestio da će svojoj Crkvi ostaviti gozbu kao novi oblik štovanja Boga i bratskog okupljanja vjernika. To je Isus vidljivo učinio na Posljednjoj večeri prije svoje muke. Tu je svoje učenike poučavao i bodrio da ustraju u jedinstvu i ljubavi, molio je za njih i za sve ljude svoju velikosvećeničku molitvu (Iv 17) i na kraju je uzeo kruh, izrekao hvalu Bogu, razlomio kruh i dao ga učenicima govoreći:

“OVO JE MOJE
TIJELO KOJE SE ZA
VAS PREDAJE.
OVO ČINITE MENE
NA SPOMEN.”

Zatim im je pružio čašu s vinom govoreći:

“OVA JE ČAŠA NOVI
SAVEZ U MOJOJ
KRVI,
KOJA SE ZA VAS
PROLIJEVA.”

Tako se Isus u znakovima kruha i vina sav predao Ocu i ljudima. Ustanovio je Euharistiju, Gospodnju večeru ili misu kao “spomen-čin” svoga potpunog predanja, svog žrtvovanja. Sv. Pavao tumači to riječima: “Uistinu, svaki put kad jedete ovaj kruh i pijete ovu čašu (kalež), navješćujete smrt Gospodnju dok on ne dođe.

Misa je sakrament Isusove žrtvene hvale Bogu. U njoj se znakovito. “sakramentalno” slavi i obnavlja Isusova žrtva za naše spasenje. njegova smrt i uskrsnuće. Blagujući posvećeni kruh i vino, primamo Isusovo tijelo “koje se za nas daje”, i njegovu krv “koja se za nas proljeva”.

BITNI DIO MISE jest posvećenje kruha i vina izgovaranjem

Isusovih riječi s Posljednje večere. To je središte Isusovnih spomen-čina: prilike kruha i vina ostaju iste, ali se mijenja sama stvarnost. Kruh i vino posvećenjem postaju nova stvarnost Kristova tijela i njegove krvi. Plodovi zemlje i ljudskoga rada u euharistijskom slavlju postaju “znakovi” da se Isus Krist sav

- dušom i tijelom - definitivno i nepovratno predao Ocu i nama, da se to “otajstvo” predanja snagom Božjega Duha i sada događa, da je taj “predani” Isus kao Uskrsli - snagom Božjega Duha - sav prisutan među svojim vjernima. Tu otajstvenu promjenu stvarnosti kruha i vina u novu stvarnost, u stvarnu prisutnost Isusa Uskrsloga, zovemo “pretvorbom”. - To otajstveno događanje u središnjem činu euharistijskog slavlja predvodnik (svećenik) oglašuje riječima:

TAJNA VJERE! - Mysterium fidei!

Prisutni kliču:

Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo, Tvoje uskrsnuće slavimo, Tvoj slavni dolazak iščekujemo.

Euharistija je spomen-čin kojim se na otajstven način obnavlja događanje našeg spasenja. U njemu se ujedno najbolje vidi

što je Crkva: zajednica vjernih okupljena oko svoga prisutnog proslavljenog Gospodina, koja po Kristu, s Kristom i u Kristu - ujedinjena snagom Duha Svetoga - daje svu slavu i čast Ocu. I sve to okupljena zajednica želi i nastoji slaviti i proživljavati u savršenom

uzajamnom predanju. Euharistija stoga Crkvu istodobno najbolje očituje i izgrađuje. Euharistija je središnji sakrament Crkve, sakrament žive Prisutnosti i predanja.

Oko bitnog dijela euharistije od početka su se oblikovali razni obredi, čitanja, pjesme i molitve. Kroz duga su se stoljeća oni i mijenjali. Oni svi zajedno, oko tog neizmijenjenog dijela euharistije - pretvorbe, čine svetu misu. Svi ti obredi, čitanja, molitve i pjesme - raspoređeni prema liturgijskoj crkvenoj godini - čine knjigu koja se zove misal. Ta je knjiga neiscrpivo vrelo za sve zreliji vjernički život. Uvođenjem narodnog jezika u liturgiju ona je postala pristupačna svakom vjerniku.

Blagovanje Kristova tijela i krvi, pod prilikama posvećenog kruha i vina, zove se pričest.

Posvećeni kruh čuva se u crkvama i poslije mise, u prostoru koji se zove svetohranište ili tabernakul (pred njim gori "vječno svjetlo"). Kristovo tijelo pod prilikama kruha čuva se:

- za pričest onih koji nisu mogli sudjelovati u misi (npr. bolesnici).
- za klanjanje i molitvu.

4. POMIRENJE (ISPOVIJED, POKORA)

Svima nam je potrebno “obraćenje” praštanje i pomirenje jer smo svjesni da su snage zla i grijeha u nama i među nama često jaše od dobra i vjernosti na koje smo pozvani. Potrebno je da se neprestano “obraćamo” te da stalno napredujemo na putu istinskog pomirenja s Bogom, jednih s drugima i sa sobom.

Bog nam je definitivno i neopozivo ponudio i darovao oprostjenje i pomirenje u Isusu Kristu. Isus je započeo svoje propovijedanje pozivom: “Obratite se i vjerujte Evandelju!” Opraštao je grijeha i svoju je moć opraštanja i spašavanja potvrđivao čudesnim znakovima (ozdravljenjima). Svoje je apostole poslao da naviještaju obraćenje za oprostjenje grijeha. Ustanovio je euharistijsku žrtvu na “otpuštenje grijeha” da bismo u njoj otajstveno sudjelovali u njegovoj smrti i uskrsnuću za naše “opravdanje”. Svoju službu pomirenja ljudi s Bogom Isus danas ostvaruje u svojoj Crkvi: apostolima i njihovim nasljednicima dao je vlast opraštati grijeha, a Petru i njegovim nasljednicima simbolički je predao “ključeve kraljevstva nebeskoga”.

Od svog početka, od prvih Duhova Crkva propovijeda obraćenje za oprostjenje grijeha. Krštenjem, potvrdom i euharistijom

izvršuje temeljno pomirenje ljudi s Bogom. A ni onima koji su već kršteni nikada ne prestaje propovijedati obraćenje i pokoru; i onima koji su sagriješili poslije krštenja, vlašću koju je primila od Krista, podjeljuje sakrament pomirenja (sakrament pokore, ispovijed).

Pomirenje ima uvijek dvije strane:

- pomirenje s Bogom, čiju ljubav i ponudu spasenja odbijamo grijehom;
- pomirenje s braćom, koju grijehom oštećujemo i vrijeđamo (svi su ljudi povezani u dobru i u zlu).

Sakrament pomirenja potreban je svima koji su teško sagriješili poslije krštenja. No dobro je da slavimo i primamo taj sakrament i onda kad nismo svjesni teškoga grijeha jer time pokazujemo iskrenost i istinitost našeg nastojanja da neprestano napredujemo na putu obraćenja i pomirenja koje nam Bog nudi i dariva.

Da bi se što bolje izrazio sav misterij (otajstvo) koji slavimo u sakramentu pomirenja, u Crkvi se danas predlažu tri oblika slavljenja tog sakramenta:

- Zajedničko slavljenje pomirenja s pojedinačnom ispovijedi i odrješenjem
- Pojedinačno slavljenje sakramenta pomirenja
- Zajedničko slavljenje pomirenja s općom ispovijedi i skupnim odrješenjem (u smrtnim prigodama)

PRIPREMA ZA SAKRAMENT POMIRENJA (SVETE ISPOVIJEDI)

I. Kako možemo sagriješiti

1. Mišlju - griješimo kada se zadržavamo i zabavljamo u nemoralnim (bludnim) mislima i kad želimo zlo drugima.

2.Riječju - kad izgovaramo ružne riječi i psujemo drugima njihove svetinje i njihove bližnje. Najteži grijeh riječju jest psovka Boga (bogohula) koja je jako raširena u našem narodu.

3.Djelom - kada činimo ono što je loše u Božjim očima, tj. što se protivi njegovim zapovijedima.

4.Propustom - kada propuštamo učiniti ono što smo bili dužni učiniti, i kao ljudi i kao kršćani.

II. Protiv koga griješimo?

1.Protiv Boga

2.Protiv bližnjega

3.Protiv sebe samih

4.Protiv općega dobra.

Bog je stvorio čovjeka kao osobu, tj. dao mu je sposobnost da s njime i s drugim ljudima uspostavlja odnose, da razgovara, da se druži, da ih ljubi. Čovjek je društveno biće i stoga ne može živjeti bez drugih. Da bi čovjek mogao postići svoju sreću živeći sa svima u ljubavi i miru, Bog mu je dao Deset zapovijedi, Dvije zapovijedi ljubavi, te osim ovoga Isus je dao i svoju Novu zapovijed.

III. Kojim grijesima vrijeđamo Boga i bližnje

1.Ohološću

2.Škrtošću

3.Bludnošću

4.Zavišću

5.Neumjerenošću u jelu i piću

6.Srditošću

7.Lijenošću.

Ako svjesno i namjerno počinimo bilo koji od sedam glavnih grijeha mi smo počinili težak smrtni grijeh. Teški ili smrtni grijesi narušavaju sve naše odnose: i prema Bogu, i prema bližnjima, i prema sebi, i prema našem okruženju. Ovi naši četverostruki odnosi ovise jedan od drugome i uvjetuju jedan drugoga. Tako npr. ako je netko teškim grijehom uvrijedio svoga bližnjega, istovremeno se narušava naš odnos prema Bogu, prema samima sebi i prema našem okruženju. Zato sv. Ivan Apostol i Evandelist kaže: „Rekne li tko:

'Ljubim Boga', a mrzi brata svoga, lažac je. Jer tko ne ljubi svoga brata kojega vidi, Boga kojega ne vidi ne može ljubiti" (1 Iv 4,20).

IV. Kojim redom treba ispovijedati grijeh?

1.Svoj odnos prema Bogu - ispovijedamo uz pomoć prve tri Božje zapovijedi.

2.Svoj odnos prema bližnjima ispovijedamo uz pomoć ostalih Božjih zapovijedi (od 4. do 10.), vodeći računa o svih sedam glavnih grijeha.

3.Svoj odnos prema sebi - je posljedica onoga kako se ponašamo prema Bogu, svojim bližnjima i općem dobru. Tu spadaju grijesi protiv tijela i protiv duše. Tu spadaju prije svega oni grijesi koje počinim besramnim gledanjem, čitanjem, slušanjem, govorom, djelima, te grijesi lijenosti, pretjeranost u zabavi, neumjernosti u jelu i piću, u zabavi.

4.Svoj odnos prema općem dobru - najviše pokazujem svojim kulturnim ili nekulturnim, korisnim ili štetnim ponašanjem prema općem dobru, prema stvarima i stvorenjima.

5. BOLESNIČKO POMAZANJE

S misterijem patnje suočavamo se osobito u bolesti. U bolesti, vlastitoj i tuđoj, doživljavamo što znači trpjeti i biti ispunjen strahom i tjeskobom pred neizvjesnom budućnošću i pred smrću. Bolest je iskušenje za našu vjeru, za naše pouzdanje i za našu ljubav. O patnji ne bi trebalo previše govoriti. Čak ni o njezinu smislu, često je bolje šutjeti i nastojati pomoći nenametljivom prisutnošću. No i s patnjom i s bolešću se treba suočiti. I o njima treba reći riječ. Riječ koja se najčešće rađa iz šutnje i koja bi trebala što istinitije izreći naš stav prema životu i "prijelaza" kroz smrt Isus je "ljubio do kraja". Zato nas Kristova smrt spašava i oslobađa od zla i smrti: njegova je ljubav jača od njih.

Isus Krist nam je pokazao da samo ljubav može dati smisao (“značenje”) patnji i smrti. U trenucima kada “više ništa ne možemo činiti” osim ljubiti, očitujemo koliko nam je ljubav nesebična. Naš stav (odnos) prema Bogu i ljudima u trenucima suočenja s patnjom i sa smrću daje vrijednost svemu onome što činimo i svemu našem životu. U trenucima patnje i našeg “prijelaza” kroz smrt ljubav treba da bude naša najistinitija i posljednja riječ. Tako se pridružujemo Kristovu vazmenom otajstvu: njegovu “prijelazu” kroz smrt u život.

Isus je svojoj zajednici - Crkvi - povjerio da bude prisutna bolesnima i svima koji pate i da se za njih brine onako kako im je on bio prisutan i kako se on brinuo za njih. I sve nas je naučio kako i naša patnja i smrt mogu i trebaju biti “spasiteljske” i “osloboditeljske”, ako ih ljubavlju pridružimo njegovoj patnji i smrti. Kristova zajednica - Crkva - od početka je posebnu pažnju poklanjala bolesnima. Već su Apostoli po Kristovu nalogu “mazali uljem i ozdravljali mnoge nemoćnike” (Mk 6,13). A sv. Jakov piše u

svojoj poslanici: “Boluje li tko među vama? Neka dozove stariješine (prezbitere, svećenike) Crkve! Oni neka mole nad njim, mažući ga uljem u ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i ako je sagriješio, oprostit će mu se” (Jak 5.74-15). U Markovu evanđelju i u Jakovljevoj poslanici zapravo je riječ o sakramentu bolesničkog pomazanja. Sakrament bolesničkog pomazanja na poseban je način “znak” (simbol) susreta uskrslog Krista i njegove zajednice s bolesnikom. U tom se susretu očituju i darivaju pažnja i ljubav Krista i njegove Crkve prema bolesnoj braći. Sakrament bolesničkog pomazanja, već prema prilikama, može se slaviti na više načina:

- redovno zajedničko slavljenje bolesničkog pomazanja izvan mise ili pod misom
- redovno pojedinačno slavljenje bolesničkog pomazanja;
- zajedničko ili pojedinačno slavljenje bolesničkog pomazanja u bližoj smrtnoj opasnosti.

U svim je oblicima slavljenja bolesničkog pomazanja zajedničko ovo:

- susret s bolesnikom u Kristovo ime i u ime njegove zajednice (to se događa i onda kad se susreću samo svećenik i bolesnik);
- priznavanje grijeha i molitva za oprostjenje (općenitom ispovijedi u pokajničkom činu ili sakramentom pomirenja);
- slušanje Božje riječi čitanjem iz Svetog pisma (u smrtnoj opasnosti dovoljno je kratko podsjetiti na bitno iz evanđeoske poruke: na ljubav kojom nas Bog prihvaća i koju od nas očekuje);
- polaganje ruku i pomazanje svetim uljem na čelu i rukama;
- sveopća (vjernička) molitva kojom se ističe povezanost bolesnika sa

svom Kristovom zajednicom i sa svim ljudima;

- euharistija: ako je moguće, dobro je slaviti sakrament bolesničkog pomazanja za vrijeme euharistijskog slavlja jer se time ističe da se bolesnik pridružuje Kristovu vazmenom otajstvu (otajstvu njegove muke, smrti i uskrsnuća) koje se spominje i postaje prisutno osobito u euharistiji.

U smrtnoj opasnosti bolesniku se donosi POPUDBINA, tj. bolesnik se pričešćuje Kristovim tijelom i njegovom krvi da bi mu bili “hrana” i snaga na njegovu “putu” u njegovu “prijelazu” kroz smrt u novi život. Sakrament bolesničkog pomazanja može se dijeliti svim vjernicima koji su teže bolesni (npr. prije operacije uslijed opasne bolesti, starijim i bolesnim osobama kojima su snage znatno popustile i sl.).

Za vrijeme slavljenja sakramenta bolesničkog pomazanja svećenik maže bolesnika svetim uljem na čelu i rukama govoreći:

OVIM SVETIM POMAZANJEM I SVOJIM PREBLAGIM MILOSRĐEM NEKA TE GOSPODIN MILOŠĆU DUHA SVETOGA POMOGNE.

Bolesnik i zajednica: AMEN.

NEKA TE SLOBODNA OD GRIJEHA SPASI I MILOSTIVO PRIDIGNE.

Bolesnik i zajednica: AMEN.

Ukratko bismo o sakramentu bolesničkog pomazanja mogli reći ovo:

- Sakrament bolesničkog pomazanja jest sakrament susreta uskrslog Krista i njegove zajednice s bolesnom braćom;

- po tom sakramentu bolesnik prima “milost Duha Svetoga” (“milost” znači nezasluzeni Božji dar, dar Ljubavi);

- primljena “milost” Duha Svetoga;
- pomaže spasenju svega čovjeka (čovjeka kao duhovno-tjelesnog bića);
- bolesnika ispunja pouzdanjem u Boga;
- ispunja ga snagom u patnji i u tjeskobi pred neizvjesnom budućnošću i smrću;
- jača ga da ne podlegne u iskušenju (napasti) zla i Zloga;
- može mu dati da postigne i ozdravljenje, ako to služi njegovu dobru i spasenju;
- daje oprostjenje grijeha (i teških ako se bolesnik ne može ispovjediti).

6. SVETI RED

Sav je Božji narod “svećenički narod” jer svi njegovi članovi vjerom i krštenjem postaju čionici svećeništva Isusa Krista koji je naš jedini Svećenik u potpunom smislu (Isus Krist je jedini “Posrednik” između Boga i ljudi, on jedini ostvaruje puno zajedništvo između nas i

Boga). Snagom tog “općeg svećeništva” - zajedničkog svim i članovima Kristove zajednice - svi su kršćani pozvani da riječju i životom naviještaju “silna Božja djela” (osobito Radosnu novost koja je započela s Isusom Kristom), svi su pozvani da sebe neprestano prinose kao “duhovnu žrtvu” Bogu te da aktivno sudjeluju u liturgijskim slavljinama Crkve (bogosluzđu). Snagom tog općeg (zajedničkog) svećeništva svi su članovi Crkve pridruženi Kristovoj žrtvi (njegovoj smrti i uskrsnuću) kojom se ostvaruje potpuno darivanje Bogu i puno zajedništvo s njime. Stoga su svi Kristovi vjernici “mostovi”, “posrednici” između Boga i ljudi. No

osim tog općeg svećeništva u Crkvi od njezina početka postoji i posebna služba, posebno svećeništvo koje nazivamo “ministerijalno svećeništvo” (naziv “ministerijalni” dolazi od latinske riječi koja znači “služenje”, “služba”). Ta se posebna služba u Crkvi povjerava sakramentom svetoga reda. Taj sakrament primaju biskupi, svećenici i đakoni, tj. oni članovi Božjega naroda koji mu služe kao predvodnici i učitelji. Oni koji su sakramentom svetoga reda posvećeni za predvodnike i učitelje Kristove zajednice, na poseban su način znak prisutnosti Isusa Krista koji je u punom smislu jedini Svećenik i Glava Crkve. Kolegij (zbor) biskupa, na čelu kojega se nalazi rimski biskup (papa), i kolegij (zbor) prezbitera (svećenika), koji predvodi biskup, vidljivo označuju Isusa Krista kao jedinog Predvodnika i Glavu Crkve. Oni su tako i znak jedinstva Crkve koju u jedno povezuje Kristov Duh. Kolegij biskupa u zajedništvu s papom i kolegij prezbitera u zajedništvu s biskupom također su znak i svjedoci “Apostolske Tradicije”: oni na poseban način svjedoče za ono što su Apostoli primili od Isusa Krista i što su predali svojim nasljednicima da vjerno prenose svim generacijama (“tradicija” je riječ latinskog porijekla a znači “predavanje”).

- ĐAKON se sakramentom reda posvećuje za pomoć biskupu i prezbiterima u “službi riječi”, u “službi oltara” i “službi ljubavi”. On svečano naviješta evanđelje u crkvi, poslužuje kod euharistije, dijeli pričest, predvodi molitvena slavlja, krst, vjenčava i blagoslivlja mladence, nosi popudbinu bolesnicima i predvodi obred sprovoda. Osim toga đakonu se povjeravaju različite službe u vođenju kršćanske zajednice te u “bratskom služenju” u njoj (đakon npr. vodi karitativnu djelatnost u zajednici). Red đakonata podjeljuje biskup polaganjem ruku i posvetnom molitvom.

- **SVEĆENIK** (prezbiter, “starješina”) sakramentom se reda posvećuje da predvodi Božji narod u konkretnoj kršćanskoj zajednici te da “predsjeda” slavljenju bogoslužja, osobito slavljenju euharistije. On snagom svoga reda podjeljuje sve sakramente osim sakramenta svetog reda i potvrde (no ima slučajeva kad podjeljuje i potvrdu: kod krštenja odraslih, u smrtnoj opasnosti zajedno s potpuđbinom, kod svečane potvrde kao supotvrđitelj s biskupom). Svećeniku na poseban način pripada dijeliti sakrament pomirenja

(ispovijed) i bolesničko pomazanje te predvoditi euharistijsku žrtvu - misu.

Red prezbiterata (svećeništva) podjeljuje biskup polaganjem ruku i posvetnom molitvom. U posvetnoj molitvi biskup, između ostaloga, moli:

Daj, molimo te, svemogući Oče, ovim službenicima svojim dostojanstvo prezbitera. Obnovi u njihovim srcima Duha Svetoga; da vrže tu službu drugog reda koju im povjeravaš te primjerom svoga života postanu poticajem čudorednog ponašanja. Bili valjani

suradnici naše službe da riječi evanđelja dopru do na kraj zemlje i da svi narodi, u Kristu sabrani, postanu jedan sveti Božji narod.

Novom prezbiteru biskup maže dlanove svetom krizmom uz riječi: Gospodin Isus Krist, kojega je Otac pomazao Duhom Svetim i snagom, čuvao te da posvećuješ kršćanski puk i Bogu prinosiš žrtvu. Zatim im predaje pliticu s kruhom i kalež s vinom i vodom za euharistijsku žrtvu uz riječi:

Primi darove što ih sveti narod prinosi Bogu. Budi svjestan onoga što radiš. U djelo provedi ono što obavljaš i život svoj suobličaj otajstvu križa Gospodnjega.

- BISKUP posvećenjem prima puninu svećeništva (svetoga reda) i nasljednik je službe Apostola. Po biskupu, okruženom njegovim prezbiterijem (svećenicima), usred Božjeg naroda prisutan je sam Gospodin Isus Krist. Biskup je “znak” prisutnosti Isusa Krista - jedinog Predvodnika i Glave Crkve - te možemo reći da preko njega sam Isus Krist propovijeda evanđelje, dijeli sakramente i upravlja Crkvom.

Za biskupe kažemo da su pastiri Crkve jer im je Krist - jedini Pastir Crkve u punom smislu - povjerio da kao nasljednici Apostola predvode Crkvu: u propovijedanju evanđelja, u posvećivanju Božjega naroda predvođenjem bogoslužja te u upravljanju Crkvom. - Svi su članovi Božjega naroda dionici u Kristovoj “proročkoj” (učiteljskoj) službi, u “svećeničkoj” službi i “kraljevskoj” službi (službi upravljanja). No biskupi - sa svojim suradnicima svećenicima i đakonima - u tim trima službama imaju udjela kao “pastiri”, tj. kao predvodnici Crkve

Biskupski red podjeljuje se polaganjem ruku i posvetnom molitvom. Nakon posvetne molitve biskup posvetitelj maže novom biskupu glavu krizmom i govori: Bog, koji te učini dionikom punine Kristova

svećeništva, izlio na te otajstvenu pomast i dao da rod donosiš duhovnog blagoslova.

Pružna mu evanđelistar i govori: Primi evanđelje i propovijedaj Riječ Božju sa svom strpljivošću i naukom.

Stavlja mu prsten uz riječi: Primi prsten, znak vjernosti: ostani vjeran i Božju zaručnicu svetu Crkvu sačuvaj neokaljanom.

Daje mu štap i govori: Primi štap, znak pastirske službe, i pripazi na svekoliko stado u kom te Duh Sveti postavlja za biskupa da ravnaš Božjom Crkvom.

Zaređeni (tj. oni koji su primili sakrament svetoga reda) obilježeni su “neizbrisivim Kristovim biljegom” za službu koja im se povjerava.

7. ŽENIDBA

Trenuci kada dvoje ljudi, koji su spoznali da se vole, definitivno odlučuju započeti novi, zajednički život - spadaju u najznačajnije trenutke njihova života. Velik je i neizreciv misterij ljubavi između muškarca i žene koji se za cio život “predaju” jedno drugome da svoju ljubav žive neopozivo i do kraja vjerno.

To je tolika tajna da je bračna ljubav između muža i žene u biblijskom govoru “znak” (simbol, slika) Božje ljubavi prema njegovu narodu:

- Bog Jahve izabire sebi i ljubi svoj narod Izrael kao što muž izabire i ljubi svoju ženu (u Starom

zavjetu Bog sa svojim narodom Izraelom “sklapa” Savez prijateljstva i ljubavi);

- neopoziva ljubav i vjernost između muškarca i žene “znak” je Kristove ljubavi i vjernosti prema novom Božjem narodu
- Crkvi, Kristovoj “Zaručnici” (s novim Božjim narodom Bog “sklapa” novi Savez ljubavi i vjernosti u Isusu Kristu).

Kršćanaka je ženidba sakrament, tj. “vidljivi znak” “nevidljive” Božje prisutnosti i ljubavi. Time veličina i ljepota ljudske ljubavi dobiva novi smisao (novo značenje):

- kršćanska je ženidba trajni “znak” Saveza ljubavi što ga je Bog neopozivo sklopio s čovječanstvom u Isusu Kristu;
- kršćanska je ženidba “znak” ljubavi koju Bog dariva supruzima i kojom ih povezuje sa sobom;
- ona je sakrament i zato što na otajstven način izražava vjeru i nadu muža i žene da njihova ljudska ljubav može postati mnogo više nego što jest jer se temelji na Božjoj ljubavi i vjernosti.

Kršćanski je brak nerazrješiv i jedinstven osobito zato što je on sakrament, tj. što je vidljivi “znak” neopozive Božje Ljubavi i vjernosti i što se na toj ljubavi i vjernosti temelji.

Svaka je ljubav stvaralačka. To osobito vrijedi za ljubav muža i žene koji su pozvani da sudjeluju u stvaranju novih života odgovornim rađanjem djece i takvim odgojem da im djeca mogu odrasti u slobodne i odgovorne ljude. Osim toga, supruzi su pozvani da se ne zatvaraju u svoj “krug”, nego da u življenju bračne i obiteljske ljubavi postaju sve sposobniji za “otvorenost” drugima: angažmanom u zajednici u kojoj žive, radom u svojoj profesiji, prisutnošću i pomaganjem onima kojima je potrebna pomoć, i dr.

Možemo reći da su supruzi djelitelji sakramenta ženidbe jer se taj sakrament sklapa privolom koju oni izražavaju jedno drugome pred svjedocima (kumovima) i pred predstavnikom Crkve (biskupom, svećenikom ili đakonom). No isto tako možemo reći da sakrament

ženidbe podjeljuje Crkva jer je duboko značenje tog sakramenta Božji dar koji Bog supruzima “badava” poklanja preko Crkve - “sakramenta” Božje prisutnosti i darivanja. Po sakramentu ženidbe Bog na poseban način ispunja supruge svojom ljubavlju i snagom (dariva im “milost”) da ne sustanu i da stalno napreduju u vjernosti i ljubavi te da mogu istinski primiti, voljeti i kršćanski odgajati djecu.

Sklapanje kršćanske ženidbe jest događaj koji se tiče cijele kršćanske zajednice. Stoga je dobro da u slavljenju sakramenta ženidbe sudjeluje šira zajednica vjernika.

Sakramenat ženidbe i sakramenat euharistije usko su povezani: i jedan i drugi na otajstven način “označuju” Kristovo neopozivo darivanje po smrti i uskrsnuću, da bi se ostvarilo jedinstvo ljudi s Bogom i međusobno. Stoga je najbolje obred vjenčanja slaviti za vrijeme mise.

OBRED VJENČANJA

- Svećenik dočeka mladence, njihove kumove, roditelje i ostale koji ih prate. Pozdravlja ih i izražava radost cijele zajednice (Crkve).
- U Službi riječi svi slušaju Božju riječ i razmišljaju o njoj. (Dobro je da u pripravi za vjenčanje mladenci sudjeluju u izboru čitanja.)
- Privola - Svećenik najprije pita mladence o slobodi njihove odluke o spremnosti na doživotnu vjernost te o spremnosti da prihvate i kršćanski odgajaju djecu. - Zatim mladenci pružaju jedno drugome desnu ruku i izražavaju privolu.

Ja, N.N., uzimam tebe N.N. za svoju ženu (za svoga muža) i obećavam ti vjernost u dobru i u zlu, u zdravlju i bolesti. Ljubiti ću te i poštovati u sve dane života svoga.

- Blagoslov i predaja prstenja - Nakon blagoslova prstenja, mladenci stavljaju jedno drugome prsten na ruku govoreći:

N.N. primi ovaj prstenu znak moje ljubavi i vjernosti, u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

- Sveopća (vjernička) molitva i blagoslov mladenaca.
- Obred se može zaključiti molitvom “Oče naš” (ako se slavi izvan mise) i blagoslovom.

Sa sakramentom ženidbe završava sedam Svetih sakramenta koje Crkva podjeljuje svojim vjernicima.

BLAGOSLOVINE

"Sveta Majka Crkva ustanovila je blagoslovine (sakramentale). To su sveti znakovi, nalik sakramentima, kojima se označuju i molitvom Crkve postižu nadasve duhovni učinci. Njima se ljudi pripremaju da prime glavni učinak sakramenata i bivaju posvećene razne zgode života".

ZNAČAJKE BLAGOSLOVINA

Ustanovila ih je Crkva radi posvećivanja nekih crkvenih službi, nekih životnih stanja, vrlo različitih okolnosti kršćanskog života, kao i uporabe čovjeku korisnih stvari. Prema pastirskim odlukama biskupa, blagoslovine mogu također odgovarati vlastitim potrebama, kulturi i povijesti kršćanskog naroda pojedinog kraja ili pojedinog vremena. Blagoslovine uvijek sadrže molitvu, često popraćenu određenim znakom, kao što je polaganje ruke,

znamenovanje križem, škropljenje blagoslovljenom vodom (koje doziva u pamet krštenje).

Blagoslovinama je korijen u krsnom svećeništvu: svaki je krštenik pozvan da bude "blagoslov" i da blagoslivlje. Zato i laici mogu predsjedati nekim blagoslovima; što se više blagoslov tiče crkvenog i sakramentalnog života, to je više njegovo predsjedanje pridržano zaređenom službeniku.

Blagoslovine ne podjeljuju milost Duha Svetoga na način kao sakramenti, nego po molitvi Crkve pripremaju za primanje milosti i raspoložu za suradnju s njome. "Pravo raspoloženim vjernicima pruža se mogućnost da im se gotovo svaka zгода života posveti božanskom milošću koja proistječe iz vazmenog otajstva Kristove muke, smrti i uskrsnuća, iz kojega svi sakramenti i blagoslovine crpe svoju moć; gotovo i nema ni jedne čestite upotrebe tvarnih dobara koja se ne bi mogla usmjeriti na posvećenje čovjeka i na hvalu Bogu".

RAZNI OBLICI BLAGOSLOVINA

Među blagoslovinama najprije su blagoslovi (osobâ, stola, predmeta, mjesta). Svaki je blagoslov hvala Bogu i molitva za postizavanje njegovih darova. U Kristu kršćani su blagoslovljeni od Boga Oca "svakim blagoslovom duhovnim" (Ef 1,3). Zato Crkva podjeljuje blagoslov zazivajući ime Isusovo i obično čineći sveti znak Isusova križa.

Neki blagoslovi imaju trajno značenje: njihov je učinak posvećenje osoba Bogu i posvećenje predmeta i mjesta za bogoštovnu upotrebu. Blagoslovi osoba - ne valja ih zamijeniti sakramentalnim ređenjem - jesu: posvećenje opata i opatice nekog samostana, posvećenje djevica, obred redovničkog zavjetovanja i blagoslovi za neke crkvene službe (čitači, akoliti, katehisti itd.). Kao primjer blagoslova predmeta mogu se navesti: posveta ili blagoslov crkve ili oltara, blagoslov svetih ulja, posuđa, svete odjeće, zvona itd.

Kad Crkva javno i mjerodavno, u ime Isusa Krista, traži da neka osoba ili predmet budu zaštićeni od opsjednuća Zloga i

oslobođeni njegove vlasti, govori se o otklinjanju (egzorcizmu). Isus ga je vršio (usp. Mk 1,25); od njega Crkva ima moć i zadaću otklinjanja (egzorcizma). U jednostavnom obliku egzorcizam se vrši u slavlju krštenja. Svečano otklinjanje, zvano "velikim egzorcizmom", može izvršiti samo svećenik, i to s biskupovim dopuštenjem. U tome treba postupati razborito, strogo poštujući odredbe koje je donijela Crkva. Egzorcizam smjera izgonu zloduha ili oslobađanju od utjecaja zloduha, i to duhovnom vlašću koju je Isus povjerio svojoj Crkvi. Nešto posve drugo je slučaj bolesti, osobito psihičkih, kojih liječenje spada u medicinsku znanost. Važno je, dakle, prije nego se slavi egzorcizam, osigurati se, da se radi o prisutnosti Zloga, a ne o bolesti.

PUČKA RELIGIOZNOST

Osim o sakramentalnom bogoslužju i o blagoslovinama, kateheza mora voditi računa o oblicima pobožnosti vjernika i o pučkoj religioznosti. Religiozni osjećaj kršćanskog naroda u svakom vremenu nalazio je izražaja u različitim oblicima pobožnosti koje okružuju sakramentalni život Crkve, kao što je čašćenje svetih moći,

pohodi svetištima, hodočašća, ophodi, križni put, vjerski plesovi, krunica, medaljice...

Ti su izražaji produžetak liturgijskog života Crkve, ali ga ne nadomještaju: "Te vježbe treba tako urediti da, vodeći računa o pojedinim liturgijskim vremenima, budu u skladu sa svetom liturgijom, da od nje na neki način proizlaze i k njoj vode narod, jer ih ona po svojoj naravi daleko nadvisuje".

Potreban je pastirski razbor u podržavanju i promicanju pučke religioznosti i, po potrebi, pročišćavanju i ispravljanju religioznog osjećaja koji je u pozadini tih pobožnosti da bi se napredovalo u spoznaji Kristova otajstva. Te pobožnosti podliježu brizi i sudu biskupa i općim crkvenim uredbama. Pučka religioznost je, u biti, skup vrednota koje, s kršćanskom mudrošću, odgovaraju velikim egzistencijalnim pitanjima. Zdrav katolički pučki osjećaj jest u sposobnosti sinteze gledom na ljudsko postojanje. Tako on stvaralački povezuje božansko i ljudsko, Krista i Mariju, duh i tijelo, zajedništvo i ustanove, osobu i zajednicu, vjeru i domovinu, um i osjećanje. Ta mudrost jest kršćanski humanizam koji radikalno potvrđuje dostojanstvo svakog bića kao Božjeg djeteta, uspostavlja temeljno bratstvo, uči biti u skladu s prirodom i shvaćati rad, daje opravdanja za život u radosti i vedrini, čak i usred životnih neprilika. Ta je mudrost, za narod, također načelo razlučivanja, evanđeoski instinkt koji daje spontano spoznati kad je evanđelje u Crkvi na prvome mjestu, a kad mu je sadržaj ispražnjen i zagušen drugim interesima.

KRŠĆANSKI POGREB

Svim sakramentima, a u prvom redu sakramentima inicijacije, svrha je posljednji Uskrs Božjega djeteta, onaj koji ga, kroz smrt, uvodi u život Kraljevstva. Tada se ispunja ono što je ispovijedao vjerom i nadom: "Iščekujem uskrsnuće mrtvih i život budućega vijeka".

I. Posljednji Uskrs kršćana

Kršćanski smisao smrti objavljuje se u svjetlu otajstva Kristove smrti i uskrsnuća, u kojem je naša jedina nada. Kršćanin koji umire u Kristu Isusu, "iseljuje se iz tijela i naseljuje se kod Gospodina" (2 Kor 5,8).

Crkva koja je, kao mati, sakramentalno nosila u svome krilu kršćane za njihova zemaljskog hodočašća, prati ih i na kraju puta, da ih preda "u Očeve ruke".

II. Slavljenje ukopa (sprovod)

Crkveni sprovod

Vrijedan je običaj da se u vremenu od smrti do ukopa, oko pokojnika, u mrtvačnici ili grobljanskoj kapeli, uz rodbinu saberu i susjedi, prijatelji i poznanici. Dolaze "poškropiti

pokojnika" blagoslovljenom vodom koja je postavljena u blizini lijesa, izraziti sućut ražalošćenima te se za pokojnika pojedinačno ili zajednički pomoliti. Ukopnim obredom, koji predvodi đakon ili svećenik, Crkva iskazuje pokojniku bratsku ljubav. Pri tom podsjeća nazočne na Gospodinovu smrt i uskrsnuće i ražalošćenima pruža kršćansku utjehu.

Ukopni obred u pravilu ima dvije postaje: 1. u mrtvačnici ili u grobljanskoj kapeli; 2. kod groba.

U mrtvačnici (ili u grobljanskoj kapeli). - Svećenik poškropi lijese blagoslovljenom vodom. Slijede pripadajuće molitve, ulomci Svetoga pisma i psalmi. Svi sudjeluju svojom ozbiljnom pozornošću, napose zajedničkom molitvom Očenaša. Na putu do groba povorka ide u dostojanstvenoj tišini, razmišljanju i sudjelovanju u molitvi.

Kod groba. - Prije nego što će se tijelo spustiti u zemlju svećenik,

nakon pripadne molitve, blagoslovljenom vodom škropi (posvećuje) mjesto na kojem će pokojnik počivati. Slijede zazivi vjerničke molitve i zajednički Očenaš. Na svršetku obreda može se, prema mjesnom običaju, zapjevati i odgovarajuća pjesma.

Misa zadušnica. - Sveta misa za pokojne (zadušnica, rekvijem) može biti već prije ukopa, poslije ukopa ili neki drugi dan, prema dogovoru sa svećenikom. Sveta mise je redovito u župnoj crkvi. Može biti i u kapeli na groblju, ako kapela ima potrebne uvjete za misno bogoslužje i ako je to uobičajeno. Ni u kojem slučaju nije pravilno da se euharistija (misa) slavi u mrtvačnici. Priliči da uz ožalošćene na zadušnici budu i susjedi, prijatelji i poznanici. Misa je spomen-čin Isusove muke, smrti i uskrsnuća. Ona je za vjernika čin hvale za Božje otkupljenje i izraz nade u vječni život. U njoj slavimo Kristovu žrtvu i prinosimo svoje molitve za pokojne. Napose po svetoj misi kršćani se osjećaju povezanim sa svojim živima i pokojnima. Kod mise smo pozvani sudjelovati: slušamo Božju riječ, slavimo Boga molitvom i povezujemo se s Bogom i međusobno po sakramentu svete pričesti. Da bismo se mogli pričestiti, redovito je potrebno prethodno se ispovjediti.

Administrativne obveze za ukop

Smrt osobe treba odmah prijaviti ustanovi koja se skrbi za ukope i upravlja grobljem. Treba ponijeti pokojnikove dokumente: osobnu kartu, putovnicu i sl. te dogovoriti mjesto i vrijeme ukopa. S potvrdom pogrebne ustanove treba zatim poći u župni ured i sa župnikom ili njegovim zamjenikom utvrditi pojedinosti o crkvenom ukopu. Župnik pokojnika upisuje u župnu matičnu knjigu umrlih.

Kako se nositi s tugom?

Sprovod je prošao. Život se mora nastaviti. Ponajprije treba obaviti obveze u vezi s ukopom: mnogima zahvaliti, riješiti zakonske formalnosti po civilnim uredima, izvršiti oporuku i slično. Koristit će nam ta zauzetost: da nas ne svlada i ne zarobi tuga koja će od vremena do vremena ipak izbijati iz naše nutrine. Na dulje vrijeme nećemo moći potisnuti ni svu tugu ni stresove koji su se u nama nataložili u vezi sa smrću osobe s kojom smo bili najuže povezani. Ako su, primjerice, muž i žena godinama živjeli u istinskoj ljubavi, gubitak jednoga izazivat će u onome koji ostaje nerijetko duboku krizu: "Ja to ne mogu podnijeti. Moj je život ostao bez smisla..."

**Samo tijela predajemo u smrti
naše srce i naša duša žive vjечно.**

Netko će u svojoj boli i Bogu prigovoriti: "Kako mi je to mogao učiniti?". I povjerenje u Boga staviti u pitanje. Uzrok takvom očaju može biti samosažaljenje i sebičnost? Naprotiv, pravi je znak ljubavi spram pokojnika od srca mu željeti blaženi i vječni život kod Boga, preporučujući ga neizmjernom Božjem milosrđu. - Koji tako gledaju na stvarnost, steći se i doživjeti svoga pokojnika puno intimnije i neposrednije.

Smrt, nadalje, može biti i uzrok mnogih samopredbacivanja, napose ako je došla nenadano: "Tolike sam nesporazume i svađe mogao

izbjeći! Zašto sam joj posvećivao tako malo vremena? Da sam bio barem tolerantniji, obzirniji, spremniji na pomoć, strpljiviji! Toliko sam je puta uvrijedio, a nikad se ispričao."

Sada čovjek mnogo toga vidi u drugačijem svjetlu. "Toliko smo si toga imali priliku reći. Sada je kasno." I to i još mnogo toga opterećuje savjest. Želja da ono što je prošlo popravimo, peče. Ima ljudi koji zbog toga sami sebe kažnjavaju; ne prihvaćaju nikakvu utjehu, niti onu koju im pružaju dobronamjerni ljudi, niti koju im nudi vjera. Smatraju da su prema pokojniku dužni ostati neutješeni. Takvo stajalište, dakako, niti je zadovoljština niti rješenje! Ako smo našem pokojniku za vrijeme ovoga života nanijeli kakvu nepravdu, ako smo mu na primjer uskratili oprostjenje, ako se nismo pomirili - prvi je korak do zadovoljštine, da bez izgovora stanemo iza onoga što je zaista bilo. A zatim, da upravo na onom području na kojem smo bili zakazali, odsad svoj život mijenjamo u pozitivnom pravcu. S obzirom na spomenuti primjer to konkretno znači od sada nastojati biti otvoreniji i pomirljiviji prema bližnjima s kojima živimo. Konačno, svoju krivicu trebamo i Bogu priznati i od njega tražiti oprostjenje. Napose u sakramentu pomirenja (ispovijedi). Malo pomalo steći ćemo utješnu sigurnost, da sam Bog u nama usavršuje što smo bili propustili i iscjeljuje što smo mi ranjavali. Kršćanska vjera kaže, da pokojnik i poslije svog smrtnog časa ima priliku u Božjem svjetlu spoznati svoje krivice, naknadno dozreti i postati sposoban za veću ljubav. To je ono što u katekizmu zovemo čistilište. Sjetiti se toga osobito je važno, ako smo od pokojnika u vrijeme zemaljskog života doživljavali nepravde. Njegova promjena na bolje i nama će pomoći da se sve više oslobađamo svoje ogorčenosti, neprijateljstva i mržnje. Tad ćemo i mi moći moliti: "Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vječna neka mu svijetli! Počivao u miru!" U našem će životu poteći novo vrelo, život će nam dobiti novi sadržaj: oslobodit ćemo se ojađenosti i ogorčenosti.

Život i smrt pripadaju zajedno

Lako je govoriti o smrti, kad se radi o drugome. Pred vlastitom smrću, međutim, hvata nas tjeskoba, makar smo kršćani. Zato svako razmišljanje o vlastitoj smrti uvijek odbijamo. Možda ćemo upravo po smrti drage osobe postati svjesni: i ja ću jednom umrijeti. Život i smrt pripadaju zajedno. To iskustvo otvara u nama mnoga pitanja. Kakva će biti moja smrt? Hoću li dugo trpjeti? Hoću li umrijeti sam, napušten ili će netko biti uza me? Kad ću ispraviti svoje nepravde prema bližnjima? Drščem dok o tome razmišljam. –

Probuditi mi je i drugačije misli: Kršćanin sam. Posjedujem nadu da će Bog biti uza me, da me ni u tom času neće napustiti. Vjernik sam i vjerujem da me on ljubi.

Takve misli treba unositi u svoj život. Ne razmišljati samo o smrti. Nastojati mi je, dakle, svjesnije i savjesnije živjeti - kao vjernik koji ima Božje obećanje, da će nakon ovozemaljskog života sretno živjeti s Bogom. Svjesnije živjeti

ponajprije znači razlučivati važno od nevažnoga. Nije važno imati sve što poželimo, već promišljati što mi je zaista potrebno i učiti se odricanju. Na prvom mjestu mi trebaju biti ljudi, bližnji, njihove potrebe, nevolje i radosti. Što mi više bude stalo do bližnjih, što više budem njima pomagao, s njima surađivao, njihovu nevolju s njima dijelio, to ću sebe smatrati manje važnim. Kad se čovjek nauči zalagati za druge, punije živi, lakše oprašta... Povrh svega toga u mnogim prilikama je od velike pomoći osobna molitva.

Život je padanje i ustajanje, umiranje i uskrisavanje. Strah od smrti bit će manji, prihvatim li svoj život kao zadaću, kao osobno svjedočanstvo.

NAJVAŽNIJE ISTINE I MOLITVE KATOLIČKE VJERE

KRŠĆANSKI POZDRAV

Hvaljen Isus i Marija! Uvijeke!

ZNAK SVETOG KRIŽA

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen!

OČE NAŠ ZDRAVO, MARIJO, SLAVA OCU

DESET BOŽJIH ZAPOVIJEDI

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj;
nemaj drugih bogova uz mene.
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.
3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji.
4. Poštuj oca i majku,
da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.
5. Ne ubij.
6. Ne sagriješi bludno.
7. Ne ukradi.
8. Ne reci lažna svjedočanstva.
9. Ne poželi tuđega ženidbenoga druga.
10. Ne poželi nikakve tuđe stvari.

SEDAM GLAVNIH GRIJEHA

1. Oholost
2. Škrtost
3. Bludnost
4. Zavist
5. Neumjerenost u jelu i piću
6. Srditost
7. Lijenost

ŠEST ISTINA KATOLIČKE VJERE

1. Samo je jedan Bog, a tri su božanske osobe: Otac i Sin i Duh Sveti.
2. Bog je sve stvorio, sve uzdržava i upravlja.
3. Duša je čovječja besmrtna.
4. Sin je božji postao čovjekom i otkupio nas svojom smrću na križu.
5. Milost je božja potrebna za spasenje.
6. Bog će dobro nagraditi vječnom nagradom, a zlo kazniti vječnom kaznom.

PET CRKVENIH ZAPOVIJEDI

1. Svetkuj zapovijedane blagdane i slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i zapovijedane blagdane.
2. Posti zapovijedane poste i u određene dane ne mrsi.
3. Svake se godine najmanje jedanput ispovijedi i o uskrsu pričesti
4. Drži se ženidbenih zakona Svete Crkve.
5. Doprinosi za crkvene potrebe.

APOSTOLSKO VJEROVANJE

Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje.
I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice, mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan; sašao nad pakao, treći dan uskrsnuo od mrtvih; uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Oca svemogućega, odonud će doći suditi žive i mrtve.

Vjerujem u Duha Svetoga;

Svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela i život vječni. Amen!

ANĐEO GOSPODNJI *navijestio Mariji*. I ona je začela po Duhu Svetom. **Zdravo, Marijo ...**

Evo službenice Gospodnje. Neka mi bude po riječi tvojoj.

Zdravo, Marijo

I Riječ je tijelom postala. I prebivala među nama.

Zdravo, Marijo ...

Moli za nas, sveta Bogorodice.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se: Milost svoju, molimo te, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina tvoga, po mucij njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen!

Slava Ocu...

ISPOVIJEST VJERE HRVATA KATOLIKA

Čvrsto vjerujem u Boga Oca, i Sina i Duha Svetoga. Životom želim potvrditi svoj krsni savez s Bogom i tako obnoviti sveti pradjedovski zavjet vjere u Isusa Krista i vjernosti Katoličkoj Crkvi. Svoju odluku polažem u Bezgrešno Srce Presvete Bogorodice Marije. Najvjernija odvjetnice na braniku stoj čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom. Amen!

Molitva za dar vjere

Gospodine, tebe svim srcem molim da moja vjera bude cjelovita i bez zadržke, ona koju naviješta i naraštajima predaje Crkva; da prodire u moje misli, u način prosuđivanja božanske i ljudske zbilje.

Gospodine, daj da moja vjera bude slobodna: da prihvaća odricanja i dužnosti koje sa sobom nosi te da izrazi srž moje stvorenosti ispovijedajući: vjerujem u tebe, Gospodine.

Gospodine, udijeli mi sigurnu vjeru, svjetlo koje jača u kušnjama, koje smiruje i odmara. Molim te za radosnu vjeru koja razveseljuje srce i uvodi u molitvu, koja posvećuje svaki životni trenutak, vjeru punu pouzdanja u tebe i tvoju Riječ.

Gospodine, daj da moja vjera bude djelotvorna, tako da prijateljstvo s tobom postane djelo ljubavi u svemu što činim, u iskustvu sreće, u trpljenjima, u iščekivanju konačne objave; trajno svjedočanstvo prisutnosti i neprekidna hrana životu u nadi.

Gospodine, daj da moja vjera bude ponizna i ne traži temelje u ljudskoj mudrosti, nego u tvojoj milosti i ljepoti križa, oslonjena na snagu Duha Svetoga, vidljivoga u tvojoj Crkvi kojoj si podario majčinski zagovor Majke Marije. Umnoži nam vjeru ti koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

(Priradio: I. Šaško)

Tko vjeruje u Boga, nikad nije sam!

Benedikt XVI.